

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Hankkeen rahoittajana toimivat
Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä
Työ- ja elinkeinoministeriö osana
Talent Boost -toimenpideohjelmää.

TOKASA

Toiminnallisesti kaksikielinen
sairaanhoitajakoulutus -hanke

Kulttuuritietoisuus ja opiskelijoiden ohjaus
Harjoittelun ohjaajien koulutus 15.11.2022

Hanna Repo Jamal, Metropolia Ammattikorkeakoulu
hanna.repojamal@metropolia.fi

Mitä on kulttuuri?

Mitä on kulttuuri?

- Tietyn ryhmän arvot, tavat, tottumukset, uskomukset, kieli, ruoka, musiikki, pukeutuminen jne.
- Periytyy sukupolvelta toiselle
- Prosessimainen ja dynaaminen
- Osakulttuurit, alakulttuurit
- Etnosentrismi -> inhimillistä, tiedostaminen tärkeää

Mitä on kulttuuri?

- Kaikki ihmiset kuuluvat useisiin eri kulttuureihin ja ihmiset määrittelevät itse, mihin kulttuuriin he milloinkin kuuluvat ja mitä kulttuuri heille merkitsee:
 - Mihin kulttuuriin koet kuuluvasi?
 - Mitä kulttuuri merkitsee sinulle?
 - Miten kulttuuri vaikuttaa jokapäiväiseen elämään?
 - Millaisia kulttuurillisia erityistarpeita sinulla on?
 - Miten toivoisit kulttuurisi huomioitavan?
- Ainoa keino selvittää toisen kulttuuriset tarpeet on kysyä niistä suoraan häneltä itseltään! -> Kysy ja ihmettele, älä koskaan oletta!
- Kulttuurishokki

Kulttuuri jäätynä

THE CULTURAL ICEBERG

SURFACE CULTURE

Food
Flags Festivals
Fashion Holidays Music
Performances Dances Games
Arts & Crafts Literature Language

DEEP CULTURE

Communications Styles and Rules:

Facial Expressions Gestures Eye Contact
Personal Space Touching Body Language
Conversational Patterns in Different Social Situations
Handling and Displaying of Emotion
Tone of Voice

Notions of:

Courtesy and Manners
Friendship Leadership
Cleanliness Modesty
Beauty

Concepts of:

Self Time Past and Future
Fairness and Justice
Roles related to Age, Sex,
Class, Family, etc.

Attitudes toward:

Elders Adolescents Dependents
Rule Expectations Work Authority
Cooperation vs. Competition
Relationships with Animals Age
Sin Death

Approaches to:

Religion Courtship Marriage
Raising Children Decision-Making
Problem Solving

Monikulttuurinen Suomi (Tilastokeskus 2022, Migri 2022)

- Vieraskielisten osuus Suomen väestöstä 8,3 % (458 000)
 - Venäjä 19 % (88 000)
 - Viro 11 % (50 000)
 - Arabia 8 % (36 500)
 - Isoja alueellisia eroja, esim. pääkaupunkiseudulla määrä voimakkaassa kasvussa
 - Vantaa 22 %, Espoo 19 %, Helsinki 17 %
- Suomen omat etniset vähemmistöt
 - Suomenruotsalaiset 5,2 % (287 871)
 - Saamelaiset noin 10 000 (äidinkielenä saamea puhuvia n. 2000 henkilöä)
 - Romanit
 - Tataarit
- Vuonna 2021 turvapaikka myönnettiin 2132 henkilölle ja Suomi otti 891 kiintiöpakolaista = 7,8 % kaikesta maahanmuutosta
 - Ylivoimaisesti yleisimmät syyt muuttaa Suomeen ovat opiskelu, työ ja perhesuhteet -> erityisesti työ- ja opiskeluperäiset oleskeluluvat olivat viime vuonna kovassa kasvussa
- Työperäistä maahanmuuttoa esitetään ratkaisuksi mm. sote-alan henkilöstöpulaan

Vieraaseen kulttuuriin sopeutuminen

OMAKSUTAANKO UUTTA KULTTUURIA?

SÄILYTETÄÄNKÖ
OMAA KULTTUURIA?

	KYLLÄ	EI
KYLLÄ	INTEGRAATIO	ERISTÄYTYMINEN
EI	ASSIMILAATIO (SULAUTUMINEN)	MARGINALISAATIO

Miten kulttuuri vaikuttaa yksilöön?

- Käsitys sairaudesta, terveydestä ja hyvinvoinnista
- Maailmankuva
- Yksilöllisyys / yhteisöllisyys, perhekäsitys
- Etäisyys, kosketus, hierarkiat
- Sukupuoliroolit
- Kieli, tavat kommunikoida, miten palveluita käytetään
- Aikakäsitys
- Uskonto ja sen merkitys yksilön / perheen elämässä
- Kulttuuriin liittyvät tavat ja tottumukset (esim. ruokavaliot)
- Biokulttuurinen variaatio

Muunkielisen opiskelijan ohjaus harjoittelussa

Oppimista edistäviä käytänteitä (Repo Jamal & Vartiainen)

- Ohjaaja käytti selkokieltä ja näytti samalla, mistä on kyse.
- Ohjaaja toisti saman asian useaan kertaan.
- Ohjaaja antoi palautetta oppimisesta ja kehittämis ehdotuksia.
- Opiskelija piti omia muistiinpanoja, mihin kirjoitti suomenkielisiä ammattisanoja ja -fraaseja ylös.
- Google-kääntäjä ja muut käännohjelmat.
- Kysyttiin käänno apua muilta työntekijöiltä.
- ”Joutui” pärjäämään suomella, kun ohjaajat/potilaat eivät puhuneet englantia.
- Potilaat halusivat opettaa suomea opiskelijalle.
- Systemaattinen ohjaus ja mahdollisuus oppia havainnoimalla ja kokeilemalla turvallisessa ilmapiirissä.
- Pariharjoittelu oli opiskelijoiden mielestä onnistunut ratkaisu, koska siinä sai tukea opiskelukaverilta sekä kielellisesti että ammatillisesti.
- Yhdessä harjoittelupaikassa opiskelijat olivat erityisen iloisia työkavereista, jotka puhuivat heille paljon suomea, tarvittaessa käyttivät google-kääntäjää tai muistelivat englannin sanoja sekaan

Oppimista vaikeuttaneita tekijöitä (Repo Jamal & Vartiainen)

- Jotkut ohjaajat eivät puhuneet lainkaan englantia.
- Ohjaajat vaihtuivat usein. (Jopa joka kerralla eri ohjaaja)
- Pitkät tauot harjoittelupäivien välillä.
- Kommunikointi potilaiden ja muun henkilökunnan kanssa jäi vähäiseksi kielitaidon puutteiden vuoksi.
- Tiedon puute/heikko kommunikaatio koulun ja harjoittelupaikan välillä: sekä opiskelijat että harjoittelun ohjaajat toivat esiin, että harjoittelun alku oli sekavaa ja turhauttava.
- Kielisopimuksen käytäntöön vienti ei ollut onnistunut.
- Osa työkavereista ei halunnut puhua englantia ja vältteli ilmeisesti siksi harjoittelijoita.

Mitä opiskelijoilta odotetaan harjoittelussa?

- Tärkeää keskustella opiskelijan kanssa heti harjoittelun alussa, hyvä kirjata myös ylös
- Milloin pitää olla paikalla?
- Miten pitää pukeutua?
- Miten pitää toimia, jos sairastuu?
- Mitä opiskelija saa ja ei saa tehdä harjoittelupaikalla?
- Miten työpaikalla kommunikoidaan?

Selkokieliisyys ja ymmärryksen varmistaminen

- Puhu selkeästi ja vältä slangisanoja ja vaikeita ilmaisuja -> opiskelija ei tunne vielä hoitotyön ”slangia”
- Toista ohje ja anna tarvittaessa myös kirjallisena
- Esitä tarkentavia kysymyksiä
- Pyydä opiskelijaa näyttämään tai selittämään, mitä piti tehdä (teach back)
- Kannusta opiskelijaa kysymään ja tekemään muistiinpanoja
- Käytä kuvia, videoita ja elekieltä kommunikaation tukena
- Esimerkki ymmärryksen varmistamisesta:
<https://www.youtube.com/watch?v=-icQe8O7ig8>
- Esimerkki selkokielisestä opiskelijan ohjauksesta:
<https://www.youtube.com/watch?v=saGGLjRnxys>

Kulttuurierot (Repo Jamal & Vartiainen)

- Arkuus kysyä tai näyttää, ettei osaa tai ymmärrä
- Alastomuus, kosketus
- Hierarkiat
- Ruoka
- Vanhustenhoito
- Muistisairaiden ja kuolevien ihmisten kohtaaminen
- Potilaan tietojen luovutus, esimerkki:
<https://www.youtube.com/watch?v=rStrDMFqbts>
- Kuntouttava työote, esimerkki:
<https://www.youtube.com/watch?v=6OLKOZ44MCU>
- Anna opiskelijan kertoa omasta kulttuuristaan ja sen vaikutuksista hänen näkemyksiinsä ja toimintaansa

Millaista tukea ja vuorovaikutusta harjoittelun ohjaajat toivovat opettajilta?

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under [CC BY-SA-NC](#)

Onnistuneen harjoittelun avaimet

- Tunne itsesi!
- Ole avoin ja aidosti kiinnostunut!
- Älä tuomitse!
- Älä koskaan oletta -> kysele ja ihmettele!
- Varmista aina tarkasti, että opiskelija ymmärtää!
- Ole ihminen ihmiselle!
- Ole joustava ja kärsivällinen!
- Ole selkokielen ja muista metakommunikaatio!
- Kaikkea ei voi hyväksyä, mutta yritä aina ymmärtää!
- Koko työyhteisön tuki tärkeää hyvän harjoittelukokemuksen takaamiseksi
- Rohkaise opiskelijaa käyttämään suomen kieltä! Muuten sitä ei opi!

Tukimateriaalia

- [Monikulttuurisuus asiakastyössä –verkkokoulutus \(THL\)](#) (Vaatii Moodle-tunnusten luomisen. Tämän jälkeen koulutus on ilmaiseksi käytävissä.)
- THL: [Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus](#)
- [Mitä on selkokieli?](#)
- [Papunetin kuvamateriaalit](#) kommunikaation tueksi
- [Mitä on kulttuuri?](#)
- [Kulttuuri vaikuttaa yksilöön](#)
- [Monikulttuurisen kohtaamisen avaimet](#)
- [Eri kulttuurista tulevan opiskelijan ohjaus](#)
- [Kulttuurin vaikutus hoitotyöhön: Potilaan tietojen luovutus](#)
- [Kulttuurin vaikutus hoitotyöhön: Kuntouttava työote](#)
- [Työelämätaidot](#)
- [Kielisopimus](#)
- [Kielitietoinen opiskelijan ohjaus](#)
- [Rohkaise opiskelijaa käyttämään suomen kieltä](#)
- [Ymmärryksen varmistaminen](#)
- [Suomen kielen oppimisen tavoitteet harjoittelussa](#)
- [Selkokielineen opiskelijan ohjaus](#)
- [Onnistuneen harjoittelun avaimet](#)
- [Kansainvälisten opiskelijoiden ohjaus on antoisaa](#)